

На контрольному етапі було проведено повторне дослідження з допомогою батьків на таблиці для перевірки зору. І в цій перевірці маємо кращі результати – зір дітей не знизився, а для деяких – поліпшився.

Список використаних джерел:

1. Вавіна Л. Врахування порушення зору дітей під час навчання в школі. Початкова школа. 2006. № 11. С. 58–60.
2. Костецька А. О. Медико-організаційна технологія оптимізації моніторингу порушення зору у школярів: дис. на здобуття наук. ступ. канд. мед. наук за спеціальністю 14.02.03 – соціальна медицина / А. О. Костецька. – К., 2014. – 190 с.
3. Нова українська школа: поради для вчителя (навчально-методичний посібник) / під за ред. Черкез І. Б., Унгурян І. К. Чернівці: ППОЧОВ, 2018. 164 с.
4. Орлова Н. М., Костецька А. О. Поведінкові чинники ризику патології органа зору у міських школярів. Український медичний часопис. 2014. № 1(99). С. 156–164.
5. Полька Н. С., Яцковська Н. Я., Джуринська С. М., Платонова А. Г. Гігієнічна оцінка візуального оточення дітей молодшого шкільного віку. Довкілля та здоров'я. 2010. № 3. С. 55–57.
6. Про затвердження Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти: Наказ МОЗ від 25.09.2020 № 2205 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1111-20#Text>
7. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : Розпорядження КМУ від 14 грудня 2016 р. № 988-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249613934>.
8. Стефанишин С. І. Профілактика порушення зору молодших школярів засобами фізичного виховання / С. І. Стефанишин. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bestreferat.ru/referat-136961.html>
9. Юрченко О. Особливості фізичного розвитку дітей молодшого шкільного віку з вадами зору. Спортивний вісник Придніпров'я. 2011. № 2. С. 85.

**ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ
ДЛЯ ФОРМУВАННЯ SOFT SKILLS У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
ПРИРОДНИЧИХ НАУК, ФІЗИКИ, ХІМІЇ, БІОЛОГІЇ**

**Іщенко В. І., Ханнанова О. Р.
Полтава, Україна**

На сучасному етапі реформування вищої освіти в Україні особливої актуальності набувають завдання покращення професійної підготовки майбутніх учителів, формування soft skills, кардинальної зміни чи удосконалення форм і методів навчання з метою зменшення відмінностей між реальним рівнем підготовки майбутніх фахівців і запитами роботодавців. Випускникам закладів вищої педагогічної освіти,

необхідно мати так звані «м'які» компетенції, які можуть розвиватися завдяки спеціальному навчанню, або наявному досвіду, що сприятиме підвищенню їхньої конкурентоспроможності на ринку освітніх послуг. Цю проблему допомагає вирішити застосування інноваційних технологій навчання, які, на відміну від традиційних, базуються на активній взаємодії учасників освітнього процесу, при цьому основна увага приділяється взаємодії слухачів між собою [1].

Майбутньому вчителю природничих наук, фізики, хімії, біології необхідні особистісні, професійні та корпоративні компетентності, які тісно пов'язані з рівнем сформованості навичок комунікації і володіння публічним мовленням, умінням здійснювати ефективний мовленнєвий вплив на учнів, колег, батьків, вмінням переконувати, аргументувати. Підготовку таких фахівців за освітньою програмою «Середня освіта (Природничі науки)» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти у Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка розпочали із 2018 року.

У професійній підготовці педагогів особливо необхідні спеціальні навички мовленнєвого спілкування в усній і письмовій формі: уміння задавати запитання, обґрунтовувати і адекватно формулювати рішення в освітній практиці, безпомилково тлумачити словесні повідомлення, що містять ту чи іншу предметну інформацію, виступати публічно у регламентованих соціальних ситуаціях спілкування, адекватно перетворювати усне мовлення на письмовий виклад, застосовувати спеціальні лінгвістичні знання для найбільш повного психологічного розуміння особистості, мотивів її поведінки тощо [2; 4; 5]. Зрозуміло, що формування soft skills у студентів має відбуватися, насамперед, під час освітнього процесу.

Згідно з аналізом наукової літератури існує два підходи до формування soft skills [3]. Перший – навчати безпосередньо під час опанування здобувачами нормативних дисциплін загальної та професійної підготовки. Зміст освітніх компонентів освітньої програми «Середня освіта (Природничі науки)» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти «Іноземна мова (за професійним спрямуванням)», «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Психологія», «Педагогіка», «Основи педагогічної майстерності», «Методика навчання біології», «Методика навчання фізики», «Методика навчання хімії», «Методика навчання природничих наук», «Навчальна практика з біології», «Навчальна практика із природничих наук», «Виробнича педагогічна практика» дає змогу сформувати не лише загальні та фахові компетентності, але й соціальні навички, серед яких: здатність до колективних дій, знання основних способів і засобів міжособистісної

комунікації, практичний досвід комунікації державною та іноземною мовами, уміння постійно збагачувати власне мовлення, застосувати інформаційно-комунікаційні технології в професійній діяльності, здатність займати активну життєву позицію та розвивати лідерські якості, виробляти власну стратегію і тактику професійної поведінки з урахуванням інтересів колективу, навички роботи в команді.

Пропонуються для вивчення студентам вибірккові компоненти, спрямовані на формування soft skills. Зокрема, для здобувачів освітньої програми «Середня освіта (Природничі науки)» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти запроваджено курс «Soft skills в професійній кар'єрі фахівця», який сприяє формуванню у студентів необхідних теоретичних знань щодо soft skills як універсального засобу побудови власної професійної траєкторії, набуття практичних навичок самовдосконалення базових складових soft skills. Майбутні вчителі природничих наук, фізики хімії, біології навчаються визначати психологічну сутність та ключові категорії soft skills; усвідомлювати їх роль і функції у процесі побудови професійної кар'єри; демонструвати уміння доцільно обирати шляхи оволодіння мінімальним колом професійно важливих «м'яких навичок»; застосовувати технологічні аспекти формування їх базових характеристик.

Другий підхід – використовувати потенціал нормативних дисциплін у поєднанні з позанавчальною виховною роботою. Такий підхід забезпечується застосуванням інтерактивних освітніх технологій навчання, які передбачають моделювання життєвих ситуацій, вирішення творчих завдань, спільне розв'язання проблем тощо. У ході діалогового навчання здобувачі навчаються критично мислити, розв'язувати складні проблеми на підставі аналізу обставин і відповідної інформації, приймати продумані рішення, брати участь у дискусіях.

Для цього на заняттях зорганізовується індивідуальна, групова і робота в парах, застосовуються дослідницькі проекти, рольові ігри, здійснюється опрацювання документації, різних джерел інформації тощо. Викладачі на своїх заняттях надають перевагу методам: мозкового штурму, який дає можливість здобувачам вирішити складні завдання та висловити якомога більшу кількість ідей за невеликий проміжок часу; «круглий стіл», де студенти можуть обґрунтовано поставити запитання із теми обговорення, аргументувати підходи до їхнього вирішення, а також повідомити про власний практичний досвід; дискусія, як один із активних методів проведення занять, спрямований на толерантне спілкування; ситуаційний аналіз дозволяє студентам, ознайомившись з описом проблеми, самостійно проаналізувати ситуацію, діагностувати проблему та запропонувати свої ідеї рішення. Зокрема, під час опанування

навчальної дисципліни «Загальна екологія» здобувачі активно включаються в дискусії щодо впливу екологічних факторів на біоту, визначення причин деградації та шляхів охорони біорізноманітності. Презентують власну програму заходів із збереження середовищ існування живих організмів. Застосування певних інтерактивних методів навчання залежить від завдання та умов кожного виду занять. При цьому у підготовці майбутніх учителів викладачі застосовують кілька методів навчання в різних комбінаціях.

Спрямованими на формування соціальних навичок є діяльність наукових гуртків та проблемних груп. На природничому факультеті Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка проводяться традиційні позааудиторні заходи: посвята у студенти, олімпіади і турніри, екскурсії, екологічні акції, участь у спортивних змаганнях, квести тощо.

Таким чином, як доводить практичний досвід, формування soft skills здобувачів освітньої програми «Середня освіта (Природничі науки)» першого (бакалаврського) рівня починається з першого року навчання. Досягненню поставленої мети сприяють завдання, побудовані на принципах педагогічної спрямованості, розвитку творчої активності, рефлексивності, урахування особистісних особливостей майбутніх учителів. На сучасному етапі розвитку суспільства в закладах вищої педагогічної освіти здійснюється поступовий перехід від транслятивної (лекційно-семінарської) моделі навчання до інноваційної, яка передбачає активне використання на заняттях інтерактивних методів (мозкового штурму, ділових ігор, круглих столів, дискусій, ситуаційного аналізу тощо), які сприяють ефективному формуванню «м'яких» навичок.

Список використаних джерел:

1. Дичківська І. М. *Інноваційні педагогічні технології : Навчальний посібник*. К. : Академвидав, 2004. 352 с.
2. Шевчук П., Фенрих П. *Інтерактивні методи навчання : навч. посібник*. Щецін : WSAP, 2005. С. 7–23.
3. Коваль К. О. *Розвиток «soft skills» у студентів – один з важливих чинників працевлаштування*. Вісник Вінницького політехнічного університету. 2015. № 2. С. 162–167.
4. Кожушкіна Т. Л. *Міжособистісна взаємодія як складова частина «soft skills» студентів педагогічного коледжу*. Науковий часопис національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Вип. 63. 2018. С. 77–82.
5. *Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : науково-методичний посібник / О. І. Пометун, А. В. Пироженко ; ред. О. І. Пометун*. К. : А.С.К., 2004. С. 8–24.